

6

не

како и как

как, и въ гласа, обичае и

както е мисълта на

какъ ~~(ваша Богъ)~~ *не* може да държи облогъ съ своя дяволъ, когато е рабътата
 да се изкара на сцената единъ Фаустъ, да протестира и среду двамата,
 и да постави *не* въ недоумение хората: *како и как* какъ е необходима една хармония,
 за да роди едно диажармонично дело, една въдижка и единъ възторгъ
отъ живота и мисълта на човека да изкараме на чело
 да ви спасятъ отъ разочарованието, отъ слабостта на буйната и неопит-
на младостъ; *както е мисълта на* ще ви научи най-сетне - да дирите и намерите себеси,

вънъ въ лабиринта на живота, вътре - въ лабиринта на чувствата и по-
 ривите си. Мислите че това е малко? Е, добре, той ще ви научи още -
 какъ да давате себеси на другите, достойните за васъ, въ форма най-
 дивна, въ форма на поезия, на висша действителностъ. Той ще бъде
 вашъ освободителъ - ще ви освободи отъ сами васъ, отъ вашето смущение
 и предразсъдъци. Ще ви покаже и колко чинатъ смущенията и предразсъдъ-
 ците на другите, на тезъ които сѣ родени само за тяхъ, такива. Обик-
 новенно младите хора лесно се учатъ, особно при добъръ учителъ. При
 Гете мъчно се учи. За това трябва човекъ да не е съвсемъ младъ, да има
 известна култура, известенъ запасъ жизненна опитностъ, и потребностъ
 да бъде естественъ, - да е турилъ на своето ~~въ младежко~~ а зъ пзда-
 та на съзнание. Съ една дума, както казва Брандесъ, да бъде *goethezeit* гетерайтъ.

Такива сж всички ония немски и не немски поети, които, съ помощта
 на Гете сж постигнали себе си. Има такива и цели литератури, напри-
 меръ, като руската, съ Пушкина на чело. Няма нужда тия ученици да оби-
 чатъ всичко гетево. Те могатъ прозаика Гете, почти цялъ, - освенъ "Дих-
 тунгъ и вархайтъ" и "Валфервандшафтъ" - да го оставятъ на страна; мо-
 гатъ на "Райнике Лисъ" да знаятъ само заглавието; отъ безчисленните
 му драми да обичатъ само три! Искамъ да кажа: *не* отъ отъ всичко що е

